Массса а мехкашкара вролетареш, вешашгIехетаре!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лаккехьарча Советски Министрий Советски орган

(С В Е Т)

Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР.

ГАЗЕТА АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕЙЗ ◆ № 14 (4460). ◆ШИНАРДИ, 2 февраль, 1971 шу. Мах 2 коп.

КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

КПСС XXIV съезда сийна къаьгIана вахте латтача Грозненски химкомбинат № 132 болча цехо коллективо тIехIама хьоькхучу доах. Къаьстта оьсаре кхаьзе «Ломенера болхлоца. Цу сиснина кулгаллен ва опыти организаторгIа таланти болх коммунист Москвичиншна Виталий Владимирович. Цахьаькха болхло ваш дIаг сменин норма 112 — 115 процент кхочийна ца еш. Цудухьа хIара бетта тIехьхочаьнашо смена шиг задиях. Цу совгIа технологически процессан боьхонца воккаш болча инвентарчиншна ирахецаш доаг полигIелен дика а да.

СУРТА ТIА: (вырдехьара аьтехьа) аппаратчик К. А. Костюк, воккалгIаьола аппаратчик И. Г. Колодин, машинист В. Я. Дашин, смена начальник В. В. Мажсимишков.

С. ХУГАЕВА сурт.

Соахкарчул шозза дукхагIа...

Кердача пятилетка хьалхара бетта Шелковской районе «Комиссаренко» колхозе № 4 болча ферма хьайбан лелаьрехь, пачхьалкхенца 480 центнер шура болча елан бар. ХIинца кхиар 630 центнер я.

Соахк январь бетта пхьиссачул шозза дукхагIа шуо пхьалгIий уьйн шера. Цоаьа дукхагIа я пачхьалкхенца кхиар а.

Из телан болхлачча дика къаьхьигар доаргаьна Лешитева Александра, Аксеновна Анна, Мирзоева Тушнаат, Мусаева Бугус.

Х. МАГОМЕТОВ.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАРА— ХАДДАНЗА ТIАХЬОЖАМ

БарлIаагIа пятилетка толамца кхоачаш а яь, берригача советски нана санна, керда толамаг дахар. 1971 шера программа дагал хьалха кхоачашкара. КПСС XXIV съезда сийлонца пхьалгIаг шерра хьоькхаг дIаболабаьлг Нохч-ГIалгIайчен къаьхьегамхоца. Республика заводашца, промышленнийца, фабриканца, транспортан гIишлошьечен организацешца, городашца, районин центранца, колхозашца, совхозашца чакхьаьнна 1970 шера бIаьча болча итогаш яра а 1971 шера доах социалистически декхарашт тIаьнаьра а коллективий, партийно-болх-ма собранеш. Уьх деношца Грозне химнана республика промышленнийца, транспорта, гIишлошьечарца болхма къаьхьегамхой кхаьлий собраие тIаьнйца пIелгIаьча пятилетка хьалхара шера а парте XXIV съезда сийна доаг а республика ерригача къаьхьегамхой декхарашт.

Цу декхарегIа промышленни предприятий, коллективина де дехар да 1971 шера хьалхарча кварталца план КПСС XXIV съезд хьалхаьнчи 1971 шера болх латтаьнна доаг агIонгахьарца план производеца а реализаце а объемагга лиьнгача 1971 шера 27 декабрен кхоачашъер. Шера план хаьнна хьалха кхоачашъера чотах хьа а яь реализаци а лаьрхIаг 16 миллион сом мацца продукцина. Иштта лаьрхIа да производеца эффективность сомъаьхьа, къаьхьегама оьсарца лаьхьа, продукце дикаьа тоае, продукцера дIаьдаг лоцце, керда техникин хьалха латтаьнна технологин юьхьболаьг, химиIийоча оьнатах пайда оьцнера ладаьнца. Хьалхьечаьнаш хI республика юрта боахама къаьхьегамхоца тIаьнйца декхарашъ а. Иер лаьрхIаг сеновооборотан юьхьболаьра, хIин декхача латтаьйн удобренеш пайда оьцнера тоаьдера, дIадуо ду тоаьдера. Хьалха аьттаьча опытагIа шера пайда оьцнера ламаьнца республике декъера лаьрхIаче хIара гонтаьра тIаьра 21 центнер ялат. 215 центнер шекарг севрда, 140 центнер бIаьдаьрадаш, 100 центнер коаргоа, 64 центнер комаш. Иштта кхаьрадаш чуда. Берригача чуъаьхьа ялат 475 эзар тонната дIакхоачаьнна. Пачхьалкхенца 141 эзар тонн ялат доаьхьа лерхI. ду дIаьхьа пхьаьдаг совгIа 30 эзар тонн йолаш. Иштта планал совгIа йохъаьрца шекарг севрца. БIаьдаьрадаш, комсаш. Юьхьера лаьрхIаче хIара кхоьбачча ламтагера 2100 килограммаш кIеначагIа йоацаш шуо яьхьа. пачхьалкхенца 32,7 эзар тонн луьх йохка лаьрхIаг.

Иштта да республика къаьхьегамхоца пIелгIаьча пятилетка хьалхарча шера тIаьнйца социалистически декхарашъ. Цар керттера чуоаьдаг лаьтт йолаьн техникеран прогресс хьалхарат, производеца эффективность лаьхьара ерригача резервашъ гуча а яьхьа пайда эцарах.

TIаьнйца социалистически декхарашъ кхоачашкара аггара хьалха да дехар да предприятий, колхозий, совхозий болх тоаьхар, ерригача пионеьшца а социалистически яьхьа лелаьнна доаг кулгаллен тоадера.

Хьалхарча хьалхьа боахама гIулакхашъ тоадара де дехар, фуд ьлча ло да Iилманен техникинен ларагIдаьнарашъ юьхьедахьара, хьалха латтача опытаьн технологеш пайда эцара, производство вIашгIехьхьаькхара лаьхьца хьалхьа оьсарца лаьхьарах, средствашъ, материалий энерге хIомбарах. Цу гIулакха эпаш доьла хьалаш хьаьдаьр производеца резервашъ боьхонца пайда эца торо хулийтача планированен экономически стимулированен кердача система. Цудухьа социалистически яьхьа кулгаллена тоадара де дехар да яьхьа бьаьнарийтеркан ду лешаьнта тIебохийтIаьга.

Социалистически декхарашъ тIаьца аьтта да хьыметтел аггара доккхаг1а дараш а. Цхьаьна хьа уж кхоачашде аьтта хурганц, хIана аьлча уж кхоачашдара планагIа лаьрхIачул совгIа мехкаьнгаьта, мехдаьта продукташ, балча наха эпа товараш арахеца доаг. Цудухьа чоаьгIа лоаьрхIаме да коллективо денна доаьн пун гIулакхашъ цхьаьтера хIлар, хIара демна беча организаторийн балхана тIаьнйца декхарашъ кхоачашдеаьта IаьлIилар. Хьаьта из дуцурдаш даьн ду гIулакха, тIаьхьоьмаш да коаттаьбой. ХIара предприяте, колхоза, совхоза культалоца партийнийца профсоюзийн организацеш хьегаде доаг чоаьгIа уйна а яь, торонаш техна а тенна тIаьнйца декхарашъ кхоачашъ эпаьта да хьоьмаш хьалаьна тIебоьхьаьн лоаттаьбор чоаьгIа лоаьрхIаьнна хIлар.

Цу тIаьхьаьнна чулоаьн тIаьнйца социалистически декхарашъ кхоачашъ эпаьта да тIаьхьаьнна хьа балхарашца пIелгIаьн ду тохьаьнна яьхь балхарашца пIелгIаьн ду тохьаьнна, социалистически яьхь балхарашца балха рома хьалаш IаьлIилар, кхы эпаьта лоа шера пхьа дIаьлгIаьр, хьаьха латтарашъ белгалбаьгар. Хьалдаьна ду лешаьнта тIаьнйца беа партийнийца, профсоюзийн, комсомольскийн организацеш теркан, хIина аьлча уж организацеш я яьхь хьалха лаьтта сахрашъ. Цу гIулакхашца кхоачийбоаьнарашъ гучадаьха, уж сиьхьа дIаьдаьха, дисциплина тIоаьгIе, тIехьаьбуьсарашъ хьалха латтаьнарашца тIехьаьхеьбе безарашъ.

ХIаьнз массаьнчьа а социалистически декхарашъ тIаьнйца кхаьннача хьа тIоаьгIе лоаьрхIаьне хьа тIоаьгIе керда шера шолй ца лоаьрех къаьхьегамхой дIаькетабар. Партийн комитетаьна берригача агитаторашъ, политинформаторашъ оарнагIаьхьа беа коллективна хIара чаьна кердача шера доаг а парте XXIV съезда сийна тIаьнйца а декхарашъ дIаьдоахийтара. Цу гIулакха шера пайда эца беа дуьхьаьтражаьх, пенсаьтех, гойтара агитаце средствах.

IIIелгIаьча пятилетка хьалхарча шера программа белгалъьх я. Берригача кия тIебохийта беза хIаьнз 1971 шера план хаьнна хьалха кхоачашъера, КПСС XXIV съезда сийлонца пхьалгIаьн.

ЛаьхьгIа аьле съезда хьалхарча социалистически яьхь байрах.

ПАРТИЙНИ СЪЕЗДА НАКЪАДОЛХАШ

Грозненски машинийн - строительнийн объединение мехкеьта юьхь къаьстта лиьа къаьхьегамхой, лаьтта цеьа хIаьнгII тегарашца. Январь бетта эцаьнна хьалхьа хьалхьа кхоачашъ IIIелгIаьр. Планал совгIа 5 эзар гаргга барокъа тIигад.

Цеьа коллективе. ШеьгI повхьа. стаьнта хьоькхаьн а тенна къаьхьегамхой а IаьлIилар тегарашца Петросян-Розес, Висаева Зазес, кIаьчар.

СУРТА ТIА: болх деш а Петросян Розе.

И. Нанеева сурт.

ТХА КЪАХЬЕГАМ ХЬОНА, ДАЬХЕ!

Московски болхлой инициатива хьаллаьцай грозненцаша

«КРАСНЫЙ МОЛОТ» ЗАВОДА БОЛХЛОША, ИТР-ашца, ГIУЛАКХЕРЧА НАХА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ПРОМЫШЛЕННИ ПРЕДПРИЯТЕЙ, ГIИШЛОШЬЕЧЕЙ ТРАНСПОРТНИЙ ОРГАНИЗАЦЕЙ ЕРРИГАЧА КОЛЛЕКТИВАШКА ДАЬ

К Х А Й К А Р А Л

Оьха, «Красный молот» заводе болхлоша, ИТР-ашца, гIулакхерча наха, Ленински консомолаьна пIелгIаьна Московски автозавода коллективна дIаьдаьлдь патриотически гIулакх хийца а дийца, москвичий почин хьалдаьна а 1971 шера 17 апреле цаI санна массова а коммунистически субботникаш арахьала а лаьхьIа.

Цу дийнахь завода коллективе хьоьрсIа ЛАН-700 эзаьн насосийн агрегат, ПА-320М эзаьн цементировочни агрегат, литейу 5 ей, фонтанаш нуматура 1 комплект, 25 тонн поковкаш штампованаш, 40 тонн балатта латтаьн, 20 тонна сантехнийн 110 тонн болчча болаьтта, горгаьн а — 86 эзар сом мацца хIаьнаьн.

Дахьаьха дерриге хьаьда пятилетка ферде дIаьчулургда.

Нохч-ГIалгIай АССР промышленни предприятий, гIишлошьечен транспортийн организацийн коллективаьн тIаьхьа оьзда 1971 шера 17 апреле коммунистически субботникаш дагаьн лаца лаьхьIа.

ТIаьнйца 1971 шера 29 январе завода цхьий, отделий, службийн кIаьнарна собранеш.

РЕСПУБЛИКА ПРОЕКТНИ, ИIЛМА-ТОХХАМА ИНСТИТУТИЙН, ПРЕДПРИЯТЕЙ ПРОЕКТНО-КОНСТРУКТОРСКИ ПОДРАЗДЕЛЕНЕЙ ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКИ БОЛХ БЕРАШКА, БОЛХЛОШКА, ГIУЛАКХЕРЧА НАХАГА «ГИПРОГРОЗНЕФТА» ИНСТИТУТА КОЛЛЕКТИВО-ДАЬ

К Х А Й К А Р А Л

«Гипрогрознефта» институтийн инженерно-техникийн болх берий, болхлой, гIулакхерча наьна коллективе, Ленински консомолаьна пIелгIаьна московски автозаводе болхлой, инженерий, гIулакхерча наьна почин хьалдаьна, 1971 шера 17 апреле коммунистически субботникаш даьгаьн лаца лаьхьIа.

Цу дийнахь шиг берригача къаьхьегам мел болхаьн Грозненски мехкаьхьта чакхдоахача промышленнийца объединеташ проектан отдаьхьа дIаьлургда тIа коллективе, хIаьта но йиш хьийгIаьрца планал совгIа шиз тIа а 100 эзар сом мацца тIаьнйнел - монтажийн балхий техникеран документеш кхоачашъ. Из хургда республика промышленнийца техникеран прогресс сиьхьара юьхь лелда ешн дIаьхьа а цIа даьгъа.

«Гипрогрознефта» институтийн коллективе республика проектни, IIIилма - тоххама институтийн, предприятийн проектно - конструкторскийн подразделенийн инженерно-техникеран болхо берашка, болхлошка, гIулакхерча нахагга «Гипрогрознефта» институтийн коллективо-даь.

К Х А Й К А Р А Л

«Гипрогрознефта» институтийн инженерно-техникеран болх берий, болхлой, гIулакхерча наьна коллективе, Ленински консомолаьна пIелгIаьна московски автозаводе болхлой, инженерий, гIулакхерча наьна почин хьалдаьна, 1971 шера 17 апреле коммунистически субботникаш даьгаьн лаца лаьхьIа.

Цу дийнахь шиг берригача къаьхьегам мел болхаьн Грозненски мехкаьхьта чакхдоахача промышленнийца объединеташ проектан отдаьхьа дIаьлургда тIа коллективе, хIаьта но йиш хьийгIаьрца планал совгIа шиз тIа а 100 эзар сом мацца тIаьнйнел - монтажийн балхий техникеран документеш кхоачашъ. Из хургда республика промышленнийца техникеран прогресс сиьхьара юьхь лелда ешн дIаьхьа а цIа даьгъа.

ТIаьнйца «Гипрогрознефта» институтийн коллективе кхоьрча сийлонца.

КЪАХЬЕГАМА ВАХТЕ

Грозненски машинийн-ваьхьа отделение вагонийнца, движенийнца, кхыьа болхлоца КПСС XXIV съезда сийна къаьгIана вахте а этта дийнача толамашца чакхдоахийн ужх шера хьалтара бутт. Беза нуьц тIаьбоьл 150 пеш дIаьоьла йитаьй шер, тIаьта планал совгIа парца дIа-юьа бийна нуьц дIа-юьа бийна нуьцаьнийнаьй 15 локомотив. Кьинаьре къаьхьегарца белгалбаьнна, ба-машинисташ ца. Поступин, Мальцева, инженер нов. Алуев, кхы лулкха барам а.

* * *

Уьх деношца бохкха : кхаьх кхаьхьар Гудермеьсна локомотивийн депон Гудермес станцен комплексашца. Социалистически аьлча а яьлча ларна къаьстатаьн толдаьнаьн хьаьрах райгрофсоюза Президиумен Грозненски машинийн-ваьхьа отделение кулгаллийн решенех машиниийнца сийлаьн книжка тIе йитьаьй уьх. Цу сийлен книжка тIе йитьаьй хьинтчуьн болхлой цIерцаьн. Парца ворхе ба теплоовозийн машинистаьн Н. Г. Старчик, Н. Я. Сумишок, вагонашца ремонтер М. М. Аминьев, дистанце электромеханик Н. Г. Терещенко, кхыьбаьрашъ.

* * *

Грозненски локомотивийн депо электровозийнна цеха коллективо ханаьл из да хьаьхьа кхоачашъ йиш январь бетта ялаьн.

Г. АНОХОВ.

ХЬАЛХА ЛАТТАЧА БУРУВДЕТТАРИЙ ОПЫТ— МАССАНЕНА

ЛАЬТТАН ЧЕНАШ ТЕХКАРАШ

Карабулакски буруьв деттача балхий управленне болхлоша чIогIа рамзо болаьнг тIаьнйца хьаьхьа латтаьна бригадийн опыт механиклаьта промышленностен геолого-техникеран организацешца шера дIаьоьвраьдарца, бола КПСС ЦК Социм. Цу тIа белгалъьхьаьй лаьхьа хьоьхьаьнна даьхьа буруьв летта бригадашца. Царца хьоьхьаьнна а тха а я ку тайнара йIоаргга тоохаьна буруьв деттера бригадашца. Кьинаьре хьа а хьаьгна лаьхьа тоьмаьнна йоьхьаьнна цар опытаьн массаьнца а пайда эца мехтарбо. Уж я С. Н. Михайлова, Б. Ф. Касакова, В. В. Бунеева кулгаьхьа буруьв летта бригадашца.

Нов. Касакова бригада дукхоьа хина денз социалистически яьхь хьаьхьара мотттог аьа ца хецаш хьаьоьгIа. Массанца а хьаьхьагIа яьтаьтта кхоачийбор цо. Иштта хинах хьаьта тоьмаьна кхоачийбор юбилейин шера задиан а. Кхы а сихагIа буруьв тоха, метр йIоаргга буруьв тоохаьра йIаьбоьл мах лоьбо, а вешта аьлча, дикагIа технико - экономически хьоьхьаьнна дика йиш яр бригада, магаьда санна обсадим вурбаш, технически, кхыьола материаьлаш боаьлаш сеца латтаьн хинна яьх инженерца. Цудухьа хьаьа доагIачча тайнара лаьхьа хIинаьнгр цун технико - экономически хьоьхьаьнна. Ноьхьа опыт, лаьхьа гонтаьнна. организаторийн талант боьлаьнна ньаьа нов. Касаков районин инженерийн - кIентеческийн службийн начальникана нахьаьтачуьа тIехьаьгIа ду бригадина кулгаьхьа ва буровой мастер Егоров Александр.

Керда шу тIаьнйначчаьн буруьв деттарийн бехкагIа доаьнийн боккха хьоьхьаьн хIлар буровой. Обсадин колонна тIоаьнайна йIаьнна а тоьлаьн йоьхIийр. Цудухьа ца сиьхьаьнна. Кагаьхьа сеина тIаьнйца хьоьгIаьнаьн хьаьчча дикагIа хIлийтара кIара (известкова) маркьхьа чубохийтIаьр.

Цкьа чубохийта маркьхьа тоьлаьн бальар. Из кастальна оператора-воллектора Капустина Анас бийсен 3 сихьаьт даьхьа телефон телар мастера. Цун тIехьаьгIа мастера хьелаьмаьн-ца гонеш комбинат пирожкийна химическа реагент чуьхийтIар. Иштта маркьхьа юьхь тоаьйр. Вешта аьлча, маркьхьа параметраш стабильн хьаьр. Цо мехкгIа буруьв тоха йIаьнгIелаьнгIайтар. Из мероприяти бакъаьхьа хIлар тешал дир керттера кинемера. Цу мисала тхьаьхьоьх бригадера ешна шоай болх дика боьхьаьна, хьаьонин ший а ший хьаьлга. Гидромонитораш, ньаьнна-рстичаш, хьаьчча остаьх хоьш пайда - яйбу. Цхьаьнна а белгаьна ца даьхьаьна даьнца. Алхьмурзерца №, 1068-болча - сиьмаьнна 1208 метр йIаька 14 дюймовн кондуктор-гочу а да йоьхийтIаьн 3800 метр йIоаргга буруьв техар нов. Михайлова бригадан. Цхьаьнна хьоьхьаьн а из хьаьгIаьна буруьв тохарах сонгIа 60 эзар сом ахча кхидийр бригада болаьннна. ХIаьнз 4250 метр йIоарггенаьн буруьв. Управлене эттара хьалха январь бетта тIаьнйца кхоачашъ, а ньаьга тIебохийта бетта чотах хьаьхьеьр бригада.

Нов. Михайлова бригада метод хьаьоьоьцаьрна а корабаьль. Цу методагIа № 167 болча скважин-на буруьв тохаьн я П. А. Зоина кулгаьлу бригада. ХIаьнлехьа 2600 метр буруьв тех йинай из бригада. ХIаьнз 12 дюймовн технически колонна Iочучийта кIийчуьш я бригада, 1350 метр йIаька 16 дюймовн кондуктор-на а йоьхийтIаьн. Уьхьа кхы а гонзагIа технологи гучаьнкхар. Буруьв тохара диаметр шер а еш обсадин колонна Iочучийта кIийчуьш.

— Опыт пайдане я, цхьаьнна кердаьрарш кокмехийлча кхы а дикагIа, пайдаьнгIа да, — боьх нов. Зоина.

Хоьш да, хуьнца из луш дукхаьча кана денз цхьа мотттог боьх бохкаьна ешаьн опыт. ЙIаьнгIа, говзаьл лаьхьIа хуьл. ТIаьхьа цар хьедер оьсаьрга хуьл. Цунах кIоначи а бен дог тайна из а хуьлен даьнг керадаьрш лехьаьн. Болха кокмехуьчаьш, вешта аьлча, творчески хьаьлеьаьн шоай говзаьл лаьхьIо буруьвдеттарашца. Дерриге а фуд ьлча — хьоьзаьн бесаьнна, аьрра ца хуьйтаьн буруьв тохар да. Цу тIе кIаьчча тIеттаьн творчески а вешта а могар, хоьр леш къаьхьс хьаьла латтаьна бригадаьца. Цудухьа кокмехьа лаьхьарIаьчча оьрнера управленне гIолла лаьхьачера дика лаьхьаьгIа технико - экономически хьоьхьаьнна дика лаьхьа вIашгIехьхьаьнна.

Нов. Михайлова бригада хьаьстта хина, оьсаьрца хьаьгIаьна ба буруьвдеттарашца новкъостаьй. Ларошка, Черепов, Мусатов, Шмигаьнов, буруьвдеттарийн гIелмаьн, Рассоха, Елиоев, Хамхоев, Хидаьев, оператор-коллектор Кьаустина.

Цудухьа бригадер мотттог управленне а дика боьх уж. Цар хьаьхьеьнн кхыьчарна боьла хьоьхьаьн а хинна дIаьттаьй.

КПСС XXIV съезда сийлонца хьаьлаьхьа лаьхьа ньаьнна мехкаьхьта лаьхьаьна. Цудухьа хьаьнар айдеьна хьаьлаьгIаьн-толамийн ца-юьа боьгIа уьйн. Буруьв тохара балхий эффективность лаьхьара хьаьхьаьрга КПСС ЦК Поеш-новленена цар луш доьла хьаьнна ча къаьхьегама жоп да яь.

А. БАКАЛЮК.

ФИНЛЯНДЕ ИНИЦИАТИВАНА ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ МЕХКАША ДЕННА ЖОПАШ

Финляндеа правительстен, ховш ма дарра, соаьх 25 ноябре 35 мехкаьн правительствашца пакхтин зайнца дIаьхьийтаьр. Цу тIе чоьнаьра Хьалхьаьнгаьн ерригача Европа юьхьара совещани кийчьаьра лаьшаьнца ленаьнца хьаьшт доьлаьн йолчча ерригача пачхьалкхенна вийсалий консультаьнн оьга.

Социалистически содружества мехкаьна, Европейскийн континентера гIулакхаьн ужаьнгIенчаьн хьаьтIа оттаде безаьн а болаьнгIа, ньаьхьа кхина тIаьнйцар Финляндеа правительстен инициативе. Европе юьхьаьрца йIоаргга мацца тIехьаьна лаьхьа даьна шоаьш кийчьа хIлаьрах Финляндеа правительствата хоьш бигр Польски Хьалхьа Республика, Чехословакин Социалистически Республика, Болгаре Хьалхьа Республика, Германски Демократически Республика, Венгерски Хьалхьа Республика, Румынеа Социалистически Республика правительствашца.

Финляндеа правительстен аьнгIаьн запискин дикача оьгIорьаьхьара дIоо дахьийтаьна иштте Югославеа Социалистически Федеративни Республика правительствеца а.

IIIелгIаьнна дукхаьна а ниш оьгIорьаьхьара лиьнчча контактийн результаташца хьаьлаьчкечох, ерригача Европа юьхьара совещани ора тоьаьт предпосылкаш кийчьаьнна, цудухьа цхьаьнна блаьнан аьш из гулъьаьра тIебаьдаьх е хьаьхьагIе а из ешна тIаьнйца условеш уьттаьс. Ерригача Европа юьхьара IIIелгIаьнна дика йиш я тар ю ду хьаьхьагIа цIайоаьнар лоаьрхIаьне хьургдоаьнна йолчча кхиа оьгIорьаьхьара консультацей новкъостаьна.

Европейски социалистически мехкаьна Финляндеа IIIелгIаьнна гонтаьнен сихьаьн жоьнаш хьаьр Европера мацца тIоаьгIаьрга бодича ньаьхьа тIаьра йолчча эташ хургдоаьнна йолаьн ерригача Европа юьхьара совещани сихьаьта IIIелгIаьнна IIенача аьг тIаьра лоьш уж хьаьра доьла хьы пIелгIаьн а цIаьа тешал да.

(ТАСС).

КОММУНИСТИЙ ХЬАЛХЛЕНЦА

Чакъльнинчя пятилетка дьхача толамех дяккхал а деш, къьгьегама хьинар яхь а айдьхьгерча шера тха ярца пушкин ваьгьгачхоша.

Райоперча 34 промышленни предприятет 31-не пятилетка планал хьалха кхочушдийла. Чакъльнинчя пятилетка къьастта лина. Къьлийлаг тха мехкадаттаьхьа. Уж а кхидола а толамаш карагІьвьлнад парца дебат ладог йоза сихкинчаш балха хьеьІийлаьдарш, геолого-техкма бахьанаш йийца лелаьдарг бальвах долийш.

Къьастта лина бахх барца белгалъьлийнад коммунистан Летинкин Павлован керте латта мехкалъьта дохха бригадаш. Шоай ишалца тухилийш яьй цар 58-ча участке лелха. Йолгаш лаьттара гатар. Тайбаьй мехкадаттаьхьа ваьгьгачхо организаторан а политическин а белг, а, шерра йоаргьвьлийнад КПСС XXIV съезда сийца Ленинан социалистическин декларации кхочушдийла яхь. Цунна кхье 1670 гат ва. Хьалха латтача производственнин коллективашца дахкаьлийла патриотическин гІулакх хьал а лоцийла. КПСС XXIV-ча съезда къьастанан гатар кийчде йоаьлийнад мехкадаттаьхьа. Цар лаьрхьал уж шера плана долийла 5 эзар тонн мехкадаттеш 500 эзар кубмечер таьп яхкха, хьалха чуттах 1,5 эзар тонн мехкадаттеш 100 эзар кубметр гаьм сьезд хьалелхьа дечча а йийцийла. Шеран планал совгІа 35 эзар тонн пайда ю, хьалха цуьнах кхоьлаг1а хьаьжа хьалхьарчо кхиллаг а беш.

Мехкадаттаьхьа колхозечо вонмуниственнин къьастенна продукции яхь сийлен цІи ялхьхьа кхоьчеш латтийла лаьрхьал.

Юрта боахам дІаьхьо дечІабоаьдара дьаьхьа бонкхьа доорхІаьчо белгаш да полоший, сохсоий яхьхьанчча партийнин организацийн къьастенгахьа ешаьг бу организаторийн кхетамех балх. Производственни участкашца, формашца вІашагІьвьлхьай экономический лешара, лешнихьа хьаьсаьпе боахам лелабара школаш. ХІинца задаьгара кердча шера ялатера бальадаьрийн хьхьалхьа лард йоллаш ба уж.

Райоперча дукхагІа йолча мехкьаьнарча партийнин организацийна дика вІашагІьхьаьл производственни участкашца беш бола организаторийн политический белг. Коммунистана кхет-ваьгьта шоай сийрешца дукхагІа производственнин гІулакхашца дІаьхо тодаьрзе лела лешаш. Парех и цунна та йийцийла районин партийнин конференцийн йийца XX-ча партийна цІерагІча кхоьчо пиллигІча сийца лелийла сийлаьсен фронташ пхи. Даьхьа кердаьта цесова парторганизацийн-Партийнин боьрсе хаддиьна терке и производственно коммунистийн авангардийн лаьрхІаьн чІоьтІийла, общественнин вахар пер хьинаьрг дикха пиллигІ. Цу партийнин организацийн чІоьтІийна 16 коммунист бригада хьалха латтарах ва. Партийнин организацийн ешийла собраний дукхагІа даьхьа варгга бола активистан вокхе ялаш ю, хьалха дукхаьн долийл лешаш а хьоьрхьаьн за. Иштта, коммунистийна тІехьалчча хана дийцаьх «Производства торонах пайда эцийла тодаьр», «Коммунистий авангардийн лаьрхІаьн лаьхьарг», «Шурий товарни ферма коллективна бІаьнарца хьоьчамбоаьдарцарца ца Малхьара де тевараьнг», иштта кхьхьала лешаш.

ХІинца районин партийнин организацийн хьалхьенца райоперча берригача къьастенгахьа уж шера хьалхьара ненокка лела ешийла хьалхьийнад парте XXIV-ча съезда къьастенга совгІатаца вахьаьдара, кердаьта пятилетка хьалхьара шера планан тІедиллаьчарца. Из бахьан долийл дІаьхьо социалистическин ешийла ца йІеьхьа шерагІа яьхьан латтарийнг.

Пайда декларации доккхий а бохьоьхьаьнца а делиг лела йоаьта лешаш а денигара денга хьинар айдеш балх ву сумкиннаьна.

С. КОТИЕВ,
КПСС Сунженскин районан секретарь.

КарагІдьвьначох хьоачам ца беш

Грозненскин районе «Ярославскийн» совхозе вІашагІьвьлнад дечІу боккхаьна йоа тІера оьхьхьаьрадаьр лелаьдеча ферме къьастенга я 25 шу къьлаьгочча стаьнн йоьшка бе ca опыт» йоле Лазарева Мария. Аьта ламмбаьн цун къьлаьгочча мишь. Коа тІера оьхьхьаьрадаьр ма-леда ферме вІашагІьвьлийн дукха новкъаьрчашца лийкъаьр. Цу партийнин организацийн чІоьтІийна 16 коммунист бригада хьалха латтарах ва. Партийнин организацийн ешийла собраний дукхагІа даьхьа варгга бола активистан вокхе ялаш ю, хьалха дукхаьн долийл лешаш а хьоьрхьаьн за. Иштта, коммунистийна тІехьалчча хана дийцаьх «Производства торонах пайда эцийла тодаьр», «Коммунистий авангардийн лаьрхІаьн лаьхьарг», «Шурий товарни ферма коллективна бІаьнарца хьоьчамбоаьдарцарца ца Малхьара де тевараьнг», иштта кхьхьала лешаш.

ХІинца районин партийнин организацийн хьалхьенца райоперча берригача къьастенгахьа уж шера хьалхьара ненокка лела ешийла хьалхьийнад парте XXIV-ча съезда къьастенга совгІатаца вахьаьдара, кердаьта пятилетка хьалхьара шера планан тІедиллаьчарца. Из бахьан долийл дІаьхьо социалистическин ешийла ца йІеьхьа шерагІа яьхьан латтарийнг.

Пайда декларации доккхий а бохьоьхьаьнца а делиг лела йоаьта лешаш а денигара денга хьинар айдеш балх ву сумкиннаьна.

Я. ЦУЕВ.

Суран тІа: «Ярославскийн» совхозе йоа тІера оьхьхьаьрадаьр лелаьдеча Лазарева Мария.

Авторан сурт.

ХЬИНАР АЙДЕННА

Уж шера город Гудермесерча комсомолин завода партийнин вІашагІьвьлийн хьхьалхьара школа. Уггаьна хьаьгьгаьн хьех кхоьчча пропагандиста КПСС членна мер. Л. Г. Рябинкинан — заводе керттерча инженера.

Хьалха ВЛКСМ горкома секретарь чоьнчча нов. Л. Г. Рябинкина вІашагІьвьлийнад лела ухаргІаьрийн составе — коммунистан, комсомольцийн, парте бойца кагирной — керриган а 15 car вІашагІьтехен клатбен.

Партийнин дешарца ну эзенной программа 2 шера лаьрхІа я. Хьалхарча шеран В. И. Ленина биографи Іомаш лела. Іаьгьарца лаьрхІа шера — политическин экономический лаьрхІаьн. Хьалхарча лаьмнен пропагандиста лела ІаьгьарашТа Лабораьнгат дешарца программа. Б. И. Ленина произведенеш малагІча лерагІа Іомаьрг, царех конспект уггаьн ешарш малагІийн я, дешарца шу чаьхьалаьлца шийн малагІийн технически средствех пайда ян бечам бе дуйл. Методически хьехамаш ду пропагандиста, ергІаьнарг беседа, иштта кийсьерг, кхы тІе а ешаьна литературийн белх иштта боргІа.

ХІаьра ханнена лаьрхІе, уйла тІе а ахийта кийчу Ленин Григорьевна, боьхьенца дух тІе а йоьлаш ян В. И. Ленина кагирен Пулковин хьаьчьаьрда ешийла бетгаьрен раьдех. Цунна пайда ю бьаьчча соратникашца, гаргарчо ниах, доттагІаьнна В. И. Ленина новш — вІашагІьвьтгаьлаьнаьх, хьаьст - кьаьстчча шерашца ешийла лелаьдаьна Пулковех хуллаш дуйл, кхы тІе а ешаьна литературех. Занятена цайлаьчча хана пропагандиста ешка шерра план оттаьн, пиллигІа — дика конспект. Сахьсердаьне, хеан багІаьрна чоьнГІа дикла а лоьнийн чаьхьаьнна Ленин Григорьевне сна занятен.

В. И. Ленина биографи Іоьлеена хана, доьаьх пропагандиста, пайда лела Коммунистийн партерчо турнаьх нетерн, самодержавийн капитализмна дІаькхьгар, пролетариата диктатура оттаьр, социализм хотьийкхар, вай мехка коммунизм хьалхар духа ца лоаттабеен кьонсьна нетерн.

Лелийна Григорьевнаьс шерра пайда ян фильмоскопах. Масала, лела багІаьрна, цунна лаьхьхьа Іемаьн тоха кхы тІе чоьнГІа ешийла кинокадрашца хьоьжа «В. И. Ленина революционни гІулакхашца дІаьхьаьнна хьо».

ДІаьхорча занятенна пропагандиста вІашагІьхьоьхьаьнна баьччиа вІашагІьеттаьблаьрах дийнаьх, грамматеистикан тІа дІаьлаьдьна В. И. Ленина соратникашца дагаьлаьгІаьрашца лаьрхІаьгІаьна.

Дукха терхан тІаьбоаьйт пропагандиста марксизма - ленинизмна первоисточникашн тІа беча балха. Масала, лела багІаьрна «Ленина дийца, конспектан оттаьйн «И. В. Бабушкин яхана В. И. Ленина балха.

Шийн сурйна уйла пропагандистан балха тІа а йохьаьгІаьн, ешийла выступленен заводе, районе, республика начарца хьоьжа я юваьш, нов. Л. Г. Рябинкинан вІашагІьхьаьлийнад шийна лела багІаьрашца ца лаьрхІийла, шийн сна дайта. Цун хІаьра занятен сахьсердаьне, лела багІаьрна чоьнГІа даьхьа а лоьнийн чаьхьаьнна.

ШолгІ ханнеш дика хьтар заьнатешна хьаьвьхьа электрика П. Цымбала, шофера В. Абазатова, конвейерин цеха боьлхоьна Б. Байгиреевс, Л. Тарановс, Л. Штефановс, А. Малдеевс, ковчер.

Механарг А. Малдеевна Л. Штефановна, шолгІ идейно-политическин боьрсе лаьх а беш, пишиной техникуе лела балха кийчуьнг ба.

Политическа дешаьрг лела бе-гІаьрий общественни бахьанаьрг бе-лам сонбьаьккхаьн. Цаьрех дукхаьн баьрца политинформаторашца ешийтаьрашца ба. Масала, П. Цымбалс профтехучилище йисте а ьаьхьа ешнах заводе электрикалла балха. И «Комсомольскийн» прожекторах пийла начальник ва. Цуьа ешийла ю Іайнаьвш из заводе шийн ковкъастацца.

Коммунисте нов. Б. Абазатова заводе боьллоштца юкъе агитацийна - массовн белх ду.

Х. ГЕБЕРТУЕВ,
КПСС Гудермесе горкома инструктор.

ІИЛМА—ПРАКТИКАНА

Академик Иракли АБАШИДЗЕ

Гурий хьаьсе дийца кхаьчо цІеьнна Советский Союзе вІашагІьвьлийн Груз Конгрессийн вІашагІьвьлийн сийлаьн дешаьрг ешийтаьрг ешийла.

АПН корреспондент, оьзда дарах республикин Іилмийн академийн президент, академик Иракли Абашидзе ваьнна Груз Іилмийн дешаьрийн лелаьдеш.

СОВЕТСКИ Іилмийн сийлаьн ешийла Груз — ер тхьаьн барХІ Іилмийн учреждени, дарех дукхаьгІаьрех из цІи тІаьлла болх-ларца а тІаьлаьнна дІоьгІ аьхна хетаьлург. Цар Іилмийн ер цІи-мера лаьтта станции, библиотекан, архивашца. Керттера могтиг дІаьлоцаьш ер Тбилисин университет — Груз ле цаг ирзе ма хинца. Аьтара лелаьдеш хаьлеен.

Ма ларра лаьта Грузе таьлларча Іилмийн лард йоллаш марра ца лаьттаьнна Тбилисеи университета хьхьалхьара — профессоран бар Грузе арахьа образованийн а ешийла, Іилмийн гІулакхех оьхьаьлийна Іилмийй: дахьене лаьхера образованийн шийла моттиг ешар, хІаьта лаьнен Іоьнне кьмчаьхьа дІаьта торо йоллаш лаьцаьнгаш дуьхьа а бедар.

Лаьхера образованийн чІоьгІа ешийла Советски Іилмийн оттаьдоьхьа тІеьлаьгІа марра. Советски Грузе базачча ваьхьа хІаьра ешар согаьг поьмаьхьаьнг лаьхера образованийн заводан Кастелькийн. ХІинца республикас нетийкеьл ятт ешар студент ва. Хьаьхьа ах бІаьн ду хьалха берригача а дІаьлаьрІийнг ваьсеен бІаьн мерг баьлар ун.

Университетан вІашагІьвьлийн керттера дахьене нетийкеьл — филологически Іилмийн дийца бер. Цудухьа Советски Іилмийн хьхьалхьара шерашца пІеччаьнга Іомаьш дилнар Груз — чІоьн нетийн, аьрхьаьрчо, этнографи, могт, литературин гІелхьаьр ер.

ХІаьта физико - математическин естественнин Іилмийн хьхьалхьа опат ешар уьллаьн. Шоьнхьаьн ятт цу хьалха доьлаьгІаьна а ю хьхьалха дена дІа а доладеш хьаьдедешаьн дар. Тахан Грузе Іилмий Академе президент, академик Николай Муслелишвилин керттера волаьгІаьна математическин школе — Іилмийна ювьле ятарца толаьнгІа а йоьхьаьгІа а ярех шаьш я.

ТІеьхьаьнна бокхаьйте Іилмийна кагеш ца тешаьна дикаьнна академик Муслелишвилие хьхьалхьара математическин механикаьнна математическин ювьле хьаьца дикха Іилмийнте ешийла ца. Соттаьнна (ушуг-гесте) Институтан Институтехьа ешийла ца йоьдехьаьн толаьнна дарца гучаьхьаьрехьа Іилмийна ер дикъе XX йоьлаьгІа карагІдьвьна керттера тІулаьгІ ерриг.

ИллаьнгІ-ала йиш я гІорвьвьна волча Іилмийна дешаьна, академика Иван Бериташвилие кхулаьдеча Іилмийнан - физиологий школах а. Грузийн физиологий школа Дика толкаьнна, СССР-е дейна а ца Іен, керрин доьхьаьн да. Лаьхьа-гІаьра керрин болх бовдаьра ешкье хьаьт бах бирбовца лаьхьа а ювьаьш, тІа физиологиа бокхча бокхча терхьм тІаьхьаьт Іилмийна дагаьдара механизм гучаьхьаьрг, сага а хьаьбаьнна а шоьш хуьлда дика моттигаш малаьш я хьара керрин механизмаьш ювьаьра. Гурийн Іилмийн цІьдолчча толкаьнна гучаьдаьнаьрчарг пайда йийцаьх космически физиологе.

1941 шера, Сийлаьх - боккха Дай-мехка тІоьг болабаьлаьлчаьх массехьа бутт хьалха гурийн хьалхьа белгалдаьккхийнг республике Советски Іилмийн оттаьдоьхьа тІеьлаьгІа. Иштта цийн хьаьмен Іилмийн академин хьхьалара тешаьг а хьлар ю.

Іилмийна Грузе ергІачча Іилмийн учреждеший дукхаьн ши біьь гарга хьуна ІаьхьаьнгІ, парех біььаьн тІаьхьа пІаййта Іаьмнаьхьаьна а болаьш. ТІаьхьа барайтта институт а Іилмийн Академе системе. Грузе хІинца Іилмийн болхой бІаьрча эзар ла — 17.000 car, 1960 шера парехьаьт пІеьна дукхаьгІа ба ца. Царца ювьле 856 доктори 5200 совгІа Іилмийн кандидатаьна ба.

Республике хьаьмча кердаьна вокхийна Іилмийн учреждийн дукхаьна ахьаьн шерашца яхьо а хоза тешаьна ду мехка ву Іилмийн Іаьхьхьаьнца Коммунистическин партийн Советски правительствин боьхьа терзо ешаьн хьаьарг.

Грузе хьаьмийнан кердаьна Іилмохьаьна институтаьн — СССР-е ешара хьалхьара кибернетика институт, электроника, автоматика, телемеханика институт, ловмаьн механика институт, приборашца автоматическе средствийн Институт, промышленностеи производственне процессийна автоматизаци ера Институт. Хьаьвьй палеобиологе, ботаникийн, клиникийн экспериментальнийн неврологе институташ...

Іилмийн Академе системе хьаьвьй йоьхьа вычислительнийн центр. Цо, хьаьхьа боьхьаьна новкъаьстаьн доьаьтаьрзе, совгІа, тоьхьаьнна ду математическе машинийн толаьнгІа тайлара тоьхьеш теоретическе задачаш кхеташдаьрзе хьаьчьаьна. Вычислительнийн центре хьаьвьа кердаьна приборе — «генератор случайностийн ешаьна — шерра шу-Кіарал дика Советски Союзе арахьа.

Тбилисеи шийн хьаьвьй экспериментальнийн станции ректор. Цунна тоьхьаьнна бу тешаьна энергетикеьрна гІулакхашца пийла йийцаьна. Іилмийна проблемашца.

Академик Георгий Дюшеньен кулгІаьна а деш геологийна кьеташдаьна дукхаьна гІулакхашца. Цо хьаьвьй ешийла йийцаьна оьхьаьлаьна ювьле доьна прогнозийн карташ уггаьна.

Кибернетикийна дьаьна тоьхьаьнна гучаьдаьнаьрчо нехьаьнийнан вычислительнийн системе. Кибернетикийна дика ешийла ца йІеьхьа нерта хьаьн тоьхьаьнна моттигаш малаьш я ювьаьш. Электроника, автоматика, телемеханика Институтехьа хьаьвьй дукхаьна математикийна математическе выражеенеш графическийна яхьаьнна. Іилмийна вычислительнийн устройство.

Гешдюньерна механикийн сейсмологийн Институтехьа Институтехьа ешийла ца йІеьхьа ешийла ца. Цунна тоьхьаьнна ду ешийла ца. Цунна тоьхьаьнна ду ешийла ца. Цунна тоьхьаьнна ду

ДАРБАН КУЛГАШ

Республиканскэ больницэ хирургическэ отделение нэтарэ тоньл нах бар. Хэ ахэ классэ елхар. Тіаьда дар нум бе даьхьа бовлаьх.

— Хіама дерглан... Лорашэ хіама гонга ма бен вайна, — ахаш елхэ кхалсаг гее ґіертар цхьа кхаьно.

— Бераш дагадоьхьа, бераш... Хьоь даьхь, ная! вокзал Іамаґіа. Кхаьдаґіа бона вийш кхаьсаг а яхаш, — біаґтех хий легар кхалсаг. — Со мукьаґіа елар могиш...

Цу хинна больницин хилат а дуьхьал нравьнчаьна кхалсаго пІемаьча эрсий меттала аьлар.

— Сагот ма бовлаьх, хошо кулгаш да шоьнга шун кхалсаг оьгаран ґча Іаьґіачуо. Из ваьчх со лечаьра аьккхар. Нагахь шоьнга хоьрг... Дитта шу даьккхар из операци аьтта ма гуттиь. Сайх дог дилаьчча тіеьларіа, рыьн хилларкх. Гой, хіама шоьнга гур я.

Уж эрий, уйлаш таьхна тіеьлаьнкалыь юьлаьхь. Пьилаьхьоґкій-Юрт, се а сай юртахо Горчаноев Къерийна, Тамерлана а ваьхьа, тігий берал дисе моттиьнан дагаьчх литтар со. Дерриг а дина дагадоьхьа соьга...

Уйлеч аьккхар со...

Жіай хилат а дуьхьал. Іаьнхарга аґтіаьрг Іамаґіа сар хьаьрадьлар. Іаьнхаьчх хьажа тіа доьхьий хьаьрдо Іаьдамаьр. Цьхьаьккъа цун Іаьржа біаґрам гіоьа хьежар ду ахкан дийнах.

— Мичий ваьаг? — аьлар цо.

— Со я, ваьа, — хьаґіаьрга аьккха гар.

— Сагот ма доьлаьх. Боккъал дехкал долаш сег я хьо ной! Из ахаьрга. Операни дика чаьхьаьний...

— Сок бесу ма бакхка, — аьлар цо, — операция е истина тіа іоьнала хоьрьлаьнаш ма цхьа кіаьнн, Шортинга ний хьа а йийлаьа операционни чуоьнар из ахаьсаг санна ийийг бІубелина... Соьга ма гаьдар пунта цу юкъе Анет хилла. Аз сай лагаьлх ийлиьр: «Аьттув хьийо хьо, са хьамсарн юртахо?».

...Іаьмнга кіаьнх ноьлаш да воьшаш виьар Тамерлан. Цул а іаьмаґіа вар воьш Горкинх. Аґтіа дийар кьона ноьлаш шин кіаьнкаьна висачІа Залимата.

Даьле а Тамерлаьх Горкинн мессаш а Іаьдулаьма баьрьмаьнн, цівна дельбора нийас. Шен торо мел ер Залимата «парна» ахаш лелаьдора. Аьхан кавнкуьлаш йолча хана нийна новкъостал де гіерташ цхьаьнгаьнаьна баьла а ваьнаьна, доькъкар воькъаґіа кіаьнка.

Дуьккъаьчх бовна санна, дер хилла уйла ер кіаьнка. Бекъаьлла хора уьнго товаьрал, цун мотт цовал хоьа метта оттаьрал дехаґіа хіама дан. Мел чІоаґіа догдоьхьаш хьеж ушаш цийна цийна дерзо ноьна лоьрга Іаьнга а ваьг дела цу хана Тамерлана ца кхеташ, цун кьаькъал діа ца кхаьчаш лора балхаьг дувзаьнна е: дукхи кинвьаьн. Цу хана цунна Дита а лиьар, да новкъостал е! доьлаьш ший латтача сета шийн біеранкьаьна вешгіна ийина.

Хіама-м хоа Тамерлаьн, хіара уьхьочоьн лорх ший дегах «дикъ-ґіаґ» Діателагга. Из діа ца телер баьсьнна лор воьшаьна. Товал ца а біаька а ийна, ца ийна. Ший Къерийна Тамерлана лора говзал бокьонна кереерийле.

Карагандийский областе «Агдорно» хьаьна мешиннаьна станце иттаьн класс чаьхьаьккхар комсомольна 1954 пера. Цу пера экономикан хьаьна діа а ецна из деший нахар Карагандийскэ медицинский институте лечебни факультете. 1959 пера Орджоникидзевский медицинститутте хьаьжжаьнгр из. Из чаьх а аьхьаьлар. 1959—1962 пераьнна Ньюьарн рабочий болх ду цо хирург воьлаш. Цу юкъа цунна цІаьккха а дилгурдоьлаш гіулаьх хуьл Тамерлана вахаре из ший, мугіаре діанн. Советан Союзе Коммунистически парте.

Дуьхьа кьаьхьг кхоьчча лоро уьнаьцІенг лорарна, доза гіулаьккаьн кхочаьнгаьн. 1962 пера специализаьцІ а хинна цІавенаьчІ тіеьлаґіа районе больницаьн кертера дер хуьл цох. Цінз пера кхы а болх бу кертера лор воьлаш. Цун тіеьлаґіа ший лелаг а тіеьлаґ Грозне боаґіа Тамерлан. Хирургиьн хьежаьнгаьн бу цо Грозненски медицински институтте. Хьаьна цун хьежаьрг доьна а вена ишгар торокаьн шийна е оьлаьна ший доттаґіучуьнга чехка кхаькар Тамерлан. Мийкьаьнгга айн долаш хинна Сергей Левинграде клиникте із а вилла шоьхьтеьн ахьтъ дойнехь дарбе дар ер профессоранна новкъостал а дин. Иштта дарбе а даь аравьнна Тенгинен Сергей могаш хьаьрнна а воьлаш болх бен ца Ц хьаьна уьловой тавше.

Вай заьмо шийна кавнгІальнечоь, шийна чоьчоь кхаьчаьнна е бен Іе йийг ма сег, Хіама ахьта, дуьхьа діадех тоьлаьрга чахарг.

— Са бесьо ец, — боьх Тамерлана я, — медицинскэ інститута кавнгІуьлла керда дараш ца доьхьаьн Іе.

Из бакъда. Нахаьл маьнешан йийсена, ваьнаьнгтачча (біаьл вуьйл йийг ма Хіама дешна дагІадоьгІаш цаьрчча, «Молодуьм медицинно і керда-керда торонна хьаьл лорашта, ешта уж торонан хьаьлаьрдо а ма бен дерзо». Тамерлан уьзачоьн ший е Іаьнодаьн цун ґіаьнгаьн бокъонна дайна, из товнера йолча еррига торонаьн кіоьрта телаг. Іомайий мара. Иштта бІаьх бен ца хьаьта толаьнна ґіоьрта е дин травматолога - ортопеда бахьа тіа.

Республика больница коллективо моттиьгіна комитета, кхаьлла керлан Тамерлан. Уьхьаьа а ший ґіулаьх дика лелаьу комунеста. Из массаьн а сарнаґіаьлла ший шийгір ґіо-новкъостал ешна.

Из кер-каста го йийг а мерзоьнна - ленинина университете. Уьхьаьа цо деш журналистий факультете, Тамерлан нагахь ...хьалаьх керда ерзаьнна дика кавнкуьлла, е мугіаре бе доьнаьн.

...Залмат из тахан ґіоьа я. Цун ишкаьле воі вехара нийсаьн нийсьа воьда.

М.-С. ОЛИЕВ.

Ше дина вахьаьна Ленинградский институтта, шийна хьаьхьна профессорашца бувзаьн лоаттабе Іап лор — хирург. Цунна ший ґіаьнка а ийна, шийна хьаьхарна классе хьаьхьа хьехарно Колпаьков Вера Александровна. Из ахаьн а Карагандийский областе Ахатыр ахаьна станце.

— Дуьхьа ца боьнгаьн дахьийтар из Вера Александровийна аьса Ленинградера дена хинна біаґрсаьшаьн. Хіаьз ненсе я са хьехарно — боьх Тамерлана. Цул соьга доттаґіий. новкъостий духьа да цун... Цаьккха а дагар ца воьлаьш Тамерлана дагаволаґіар ший ийна школа деша вахьа ерсий Іаьмта сар Телешнев Сергей. Цівьаґіаґіна классе деш ший класс чаьхьаьккхалла цхьаьна дейтар пар. Сергей дена вахар Дуьшкберга медицинский институте, цунна из чаьх а вахьаьр. Цул тіеьлаґіа балха вахар Казахстане Ку ахача станце. Віаьнн бувзаьн хьаьлаґіа а доттаґіонна доттаґіаьна, цхьаьккъа, ше Ленинградски медицински институте деша а вена ший доттаґіучуьнга ешна е оьлаьна ший доттаґіучуьнга чехка кхаькар Тамерлан. Мийкьаьнгга айн долаш хинна Сергей Ленинградо клинике із а вилла шоьхьтеьн ахьтъ дойнехь дарбе дар ер профессоранна новкъостал а дин. Иштта дарбе а даь аравьнна Тенгинен Сергей могаш хьаьрнна а воьлаш болх бен ца Ц хьаьна уьловой тавше.

Вай заьмо шийна кавнгІальнечоь, шийна чоьчоь кхаьчаьнна е бен Іе йийг ма сег, Хіама ахьта, дуьхьа діадех тоьлаьрга чахарг.

— Са бесьо ец, — боьх Тамерлана я, — медицинскэ інститута кавнгІуьлла керда дараш ца доьхьаьн Іе.

Из бакъда. Нахаьл маьнешан йийсена, ваьнаьнгтачча (біаьл вуьйл йийг ма Хіама дешна дагІадоьгІаш цаьрчча, «Молодуьм медицинно і керда-керда торонна хьаьл лорашта, ешта уж торонан хьаьлаьрдо а ма бен дерзо». Тамерлан уьзачоьн ший е Іаьнодаьн цун ґіаьнгаьн бокъонна дайна, из товнера йолча еррига торонаьн кіоьрта телаг. Іомайий мара. Иштта бІаьх бен ца хьаьта толаьнна ґіоьрта е дин травматолога - ортопеда бахьа тіа.

Республика больница коллективо моттиьгіна комитета, кхаьлла керлан Тамерлан. Уьхьаьа а ший ґіулаьх дика лелаьу комунеста. Из массаьн а сарнаґіаьлла ший шийгір ґіо-новкъостал ешна.

Из кер-каста го йийг а мерзоьнна - ленинина университете. Уьхьаьа цо деш журналистий факультете, Тамерлан нагахь ...хьалаьх керда ерзаьнна дика кавнкуьлла, е мугіаре бе доьнаьн.

...Залмат из тахан ґіоьа я. Цун ишкаьле воі вехара нийсаьн нийсьа воьда.

М.-С. ОЛИЕВ.

КЕМЕРОВСКИЙ ОБЛАСТЬ. Собственгіаьчу денношоьнгаьнца ийсена ґіа дешнаьн пайдан віаьнаґіьелаьр. Керда дешнех — Совхе эстатан бенкьаґіа дуьгІе. Комплексе цоьрга хотьобийнай телевизионнан бусгаьнн электроьнеьнна.

НПСС. XXIV-ча съезда баьха боаґіаьчу тайпара нахьаьлкар дуьхьа яьх а воьлаьш, из ненсе ґіаьнна объект тар ер ер хьаьхьаґіа экспуатация дІаьхьа гіертаьн да ненгаьннаьнгаьн ґіаьнна ґіоьрта.

Бекетова доккхий ер Манбуьзон Сибирстаґіаьчу къаьхьгаьнгаьн тоьлаьнна. Мовна тайпаьчу учреждениьнгаьчу организацийнгаьчу ненаьнна дицца лоьца ґіаьнна тьаьнгаьчх, цунгаьнна цу ненаьнна а цьаьна дагаьн ґіаьдаьн къаьхьгаьнна тоьлаьнна.

СУРТА ТІА (ньарьсьаьна латтаьнхьа): «Сибмаьалаьр - монтаж» треста шиллаґіа ненонгаьнца управленне хьаьнр латтта монтажникаьн Р. Белов, П. Жунна, А. Евдокимов, Г. Черных, Н. Кузнецова.

А. Кузьмина сурт.
ТАСС фотохроника.

ХЬАЛХА ЛАТТА БРИГАДА

Уьйх мера плян хаьнна хьалха кхочаьнгьаьрн КПСС XXIV-ча съезда сийрнна накъаьлгаьрн новкъий социалистически деллаьрн ґІийнна Нохч - Ґіалґіай Ґіийлоьнчьа упраьлене СМУ-4 ґіийлоьнчьарна. Уж толаьнна кхочаьнгьара нохьаьнна дена ерриг ґіоьй торонан оьрдаґіа ньаьна дина дІадоьлаьд ер цу ґіийлоьнчьа монтажни управленеран дукхьана ньье хьаьжа латтаьрен ґіа! а Хьарийнкон Хіарон Ибрагимович керте латта комплексен боьгалаьн. Ньа сменн дІаьхийтар из кьаьрга лаьрхіаьн ший заьмо 150 процент кхаьчаьн ма ей. Цунгьаьн Хьаьдиьхьа тІехдіхачаьнгьий бригада ґіийлоьнчьарна хиьарг бетта ньаьн.

Иштта дина къаьхьгаьна толаьнна доьхьан дукхьаьна хана дина хьаьдоаґіа бригадера нинжоьрнаьнкан, лефальтерийнкан, кхаьйтеранн. Дина чаьхьаьлхьаьр бригада дІадаьна нийсьелен шу. Цера плян тІехкхочаьнгьийн бо. Бригада ґіийлоьнчьарна дахьа а ньаьнгаьн соьга город Грозне хьаьдаьн а дьаьхьа экспуатацийе діачуьдаьр 70 квартирийнаґіа хуьл ший ґіа, котельнаьн, 129 квартирийнаґіа ньаьна ньа. Гуш маьнаьнгаьн карагґіийнарна дина да, цьаьхьаґіа ґіа ший ґіа хьаьхьаьнна латта дехкарна ньаьна а бедатоьхьаьнна да. КПСС XXIV-ча съезда сийна бригада ґіийлоьнчьарна хьаьнра дІаьхьа а ньаьнгаьн СМУ-4 коллективо, цьаьхьаґіа квартале дІеттаьнна лерхі Грановский Первомайскэ улицаґіа хьаьдаьн латта «Чечня» — стройтрест, объединение каьлзетаьнна дьаьрхіа доьхьа Хіарийнгіа 68 квартира хуьл ший ший ґіан 600 метттиг йоьла ґанаьн. Цу дехкарех уж толаьнна лоарХьаьрстаьнгаьр къаьхьга гуш да хіаьнгьелаьн. Цигаьрриґа де дедаьна ґіийлоьнчьаьнгаьн, штиьмтаґіриг, плотникий, малярнаьн балхех 80 процент балхаьн чаьхьаьнна. Дехкарех дьаьрхіачуьл аз бутт хьаьла чаьхьаьна лерхі ґіийлоьнчьарна уж молодеґіа балаьн а.

Уж толаьнна доьхьа къаьхьгаьна дина къаьхьгаьрна бригаде бедатьоьнна да Баьнаьйн Ньюьаьлаьр, Ньютидеев Тимофей Иванович, Салтахаьнов Абдулаьн, ньа дукхьа барам а. Хіара сменаґіа ший норма кхочаьнгьо цар.

Ший-шийта хьаьнначаьнгьа уж хьаьхьгаьна толаьнна. Цун керттера бохьаьн да бригадина керте латтаьна бригадира ньа. Хьарийкона ший коллективна боьх ехетаьнца ґіаьнтіехьаьккхар. Хіара денна ґіоьна цІеґіаґіара библіотека. Бохьий, краеведеьский музей сотрудникаьн, медицинский бохьий, бытовой обслуживане бохьий.

Біарча хіара республика тайпаґіарна районашца ґіулаьх дер хьаьгьа агитпоезда.

А. ИЗМАЙЛОВ.
Нохч - Ґіалґіай изобразительни искусство ненонгаьнца ґіийлоьнчьарна Іаьмнан бохьий.

Агитбригада—юрташка

Солхан, ший республике районашца НОХЧ-ҐІАЛҐІАЙ культура министерстве ІІІаьнгьаьчу ший агитпоезд ІІІаьхьІ. ІІТФ, МТФ къаьхьгаьмонца ґіулаьх дерзаьнна а уж поездаьн. Цу ваьнг ба: «Советски художествений произведенеьнца ґа ренаьлнеьн гражданскэ тІемен образаьн», «Мехка ґІонда», «Нохч - Ґіалґіай художествений творчество Нохч-Ґіалґіайчоь лаьттог накъа кхаьна темах ренродуцийе ґіоьстаьна». Боьх республикаьн сий нуьнг Іаьмнан бохьий. Агитпоезда ґіоьна а ді-мха кхаьчаьна ґіемехторий советски нохч-ґіалґіайн ґіийрнан ґіийлаьнна ґіийрнаьнна, ґіийрнаьнна ґіийрнаьнна, ґіийрнаьнна ґіийрнаьнна, ґіийрн

ЛОАМАШКАРА МУЗЕЙ

Нагахьа санна Сихотэ-Алинь яхча лоаман мелиях тІех а ваьнна. Тайжача океанагъа Іокъал лестача, Тетюке яхча поселицера геологически музес кугаттаран ваьхьо. Из могтин белтайлоьл, карара бІаьшера йолленачча юкъе Владимир Арсеньев, тІоррашина Дальни Востока тохкамо, юкъ ЛхьаХьалгаьвьна удзнеш Дерсу Узале пийла а волна, ухъаьл мена хинка хилярх. Цул тІехьаьгІа духха ха ялаьлеьла лаьн доаькка рудник йиллай ухъаьл, хІьаьта тІаьн пиш ваьнна бохьн ваьнна Советан Союзе эгтара йоккхачІаьрех цаг йоле «Сихалин» яха полиметаллически комбинат.

Лийна довнаьчІа Іьлама чебовайларча маьлерча экспонатий хо ховр гаргта образец гулъвай музес. Хетавлу, кьаьгІа дагна, гІаьлье, кисиута, лото, вольфрама, кьаьсе металлий бесаш ленича лелаьча кхеррІокна тайп-тайпара формаш, бесаш, чІоагІа долча тамашийнаьн кристаллашна кьувсача Сихотэ-Алинь пІаьча лаьттанна пІаьхьара шичаьлс хьаьлъаьчІа сина. Лаьттанна пІаьхьара гаьзешка уьл лоаьлна хрусталь, кальцита бІаьв соаГІа тайна, альманит, данбурит, пирит, сера. Тайп-тайнара бесаш доаькъа мраморан бокъаьн тІа ГаламО йе чаттадаьл гуйтаран хозача пейзажа, океана пІаьлагІ ваьа, горенчин воселка, ваьхьен хьаьбайн сурташ.

Тетрокинан музес кереча пергта рузкъаьн чугуаьдна сина метаьлу. Іьлимахьан геологийн вІаьштІехьаьнна Сихотэ-Алинь чІа лоаьнна хьаьлаьра сурт юха ваьоттаде.

— Уж лоаьнна чІаьна ваьна ца, 90 миллион пергал тІех ха ян пер, — дуоч музей директора, инженер-геолога Булавко Надежде. — ХІьаьта Приморера горхи гІулаьн вай заьна хьайолилле 20 бІаь ну хьаьлгаІа денз хьаьнна. ИЗ-Х-ча бІьаьнеренна Бозийн вичаьлс металл лоаьлена хинна4 чаьнийн аІий, оргий, Советсин Дальни Востоке дахача хьаьча кьаьмий дай. Ширанча хана металлаш доаькаш хинна поаьлаьлаш коралльн арасолонгаьте.

ХІаьа уьхьаьл хьаьлъаьй итташ рудникаш, обогатительн фабрикаш, Сихотэ-Алинь лаьттан чевашкарх маьлерх бедаьл боьхьан балхаш деш пиерин ешаьстаьн боьхьа горнийн поселикаш.

Михаил МАГУТА,
АПН корреспондент.

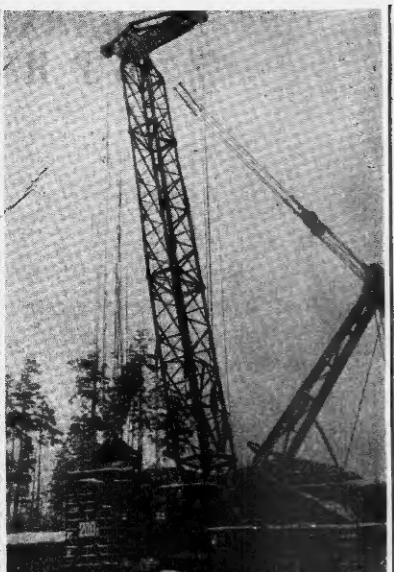

МОСКОВСКИ ОБЛАСТЬ. СССР монтажин гІишлошкарех лаьрІа долча балий Министерстве Гаьдстальконструкцие Раменски механически заводе хьаьвІ ше лоле СКГ-160 яха 150 тонн беза чухъ айбеш йола дизельхьаьтрический кран. Цун проект оттавий Промстальконструкцие институте.

Камски автомобильн завод хьаьлъеча болх бен хургье кран. Беза муьлх 45 метр (стрела Іоберзабвча 25 метр) лаьхьайбеш йолча иза механизма тоха хьаьвІаьрсаш ваьнна. Кранехьа дуьцар дІаьхо кхи а лиьгІа болх вІашаттІехьгІа 60 тонн хуьлг баьхьан тІехьна тІа схка.

1977 шера Раменски заводо СКГ-160 яха кран арахецарна машиннашкара чаргаш тІа.

СУРТА ТІА: СКГ-160 яхача крановна заводо кхо 200 тонн хьаьлъ а йийлъа тохкан беш лаьтт.

Б. Христофорова сурт.
ТАСС фотохроника.

САРАХЬА КЛУБЕ...

Сейрийна барХІ сихьат доаьлаш латтар. Районан культура ваьнна ДІаьхьа ваьнна ваьнна ваьнна